

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2000-2001

7 maart 2001

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heren Luc Martens, Gilbert Vanleenhove en Jos De Meyer en mevrouw Veerle Heeren –
betreffende de implementatie van de Sorbonne- en Bolognaverklaring**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

1. Na een economische Europese ruimte nu ook een Europese onderwijsruimte

De Sorbonne- en Bolognaverklaring overheersen op dit ogenblik het debat omtrent de toekomst van het hoger onderwijs. Bij de opening van het academiejaar 2000-2001 waren ze het onderwerp bij uitstek in de traditionele openingstoespraken. Deze twee verklaringen leiden inmiddels tot discussie en reflectie bij alle betrokkenen. Terecht : ze zijn van uitzonderlijk belang voor de toekomst van het Europese hoger onderwijs.

Jarenlang werd het begrip "Europa" geassocieerd met het creëren van een economische ruimte, een ééngemaakte economische markt. Het Verdrag van Maastricht verbreedde de Economische Gemeenschap tot een Europese Unie. Maar ook na het Verdrag van Maastricht kwam onderwijs alleen maar op de Europese agenda via het werkgelegenheidsvraagstuk. Door de Sorbonne- en Bolognaverklaring wordt onderwijs pas echt op de Europese politieke agenda geplaatst. Het is daarbij wenselijk dat de regeringen van de lidstaten erover waken dat de samenwerking rond onderwijs binnen de Europese Unie niet louter wordt geënt op vragen inzake arbeidsmarkt en werkgelegenheid, zoals dat bijvoorbeeld aan de orde is in het Verdrag van Maastricht of de vrijhandeldiscussies van de GATT. Het belang daarvan mag niet verhullen of verdringen dat een bredere culturele visie behoort tot de kern van het Europese denken over onderwijs en vorming.

1.1. Sorbonneverklaring

De Sorbonneverklaring, officieel de "Joint declaration on harmonisation of the architecture of the European higher education system", had tot doel de aandacht te vestigen op het feit dat er, naast het Europa van de euro, de banken en de economie, ook een Europa van de kennis, een "Europe of knowledge", moest zijn. De verklaring werd op 25 mei 1998 ondertekend door de onderwijsministers van Frankrijk, Duitsland, Italië en Groot-Brittannië, en later ook door enkele andere ministers, onder andere door de Vlaamse minister van Onderwijs.

De Sorbonneverklaring legt sterk de nadruk op het wegnemen van grenzen zodat een kader kan worden gevormd "voor onderwijs en leren dat de mo-

biliteit en een steeds nauwere samenwerking versterkt". Daartoe is interne en externe transparantie van de diverse onderwijssystemen in Europa nodig. De Sorbonneverklaring stelt een systeem voor bestaande uit twee cycli, undergraduate en graduate, zodat vergelijking en erkenning van gelijkwaardigheid mogelijk worden.

Deze verklaring viel samen met een debat in Frankrijk over de weinig doorzichtige structuur van het Franse hoger onderwijs. Net voor de ondertekening van de Sorbonneverklaring verscheen daarover het rapport van de commissie-Attali "Pour un modèle Européen d'enseignement supérieur" waarin voorgesteld wordt om het hoger onderwijs in te delen in drie delen : bachelor (drie jaar)-master (twee jaar)-doctor (drie jaar), een 3-5-8-structuur dus.

Door de gelijktijdigheid van het rapport-Attali en de Sorbonneverklaring werd het meer gedetailleerde rapport-Attali vaak beschouwd als een bijlage bij de Sorbonneverklaring. De Sorbonneverklaring is echter veel algemener en vermeldt enkel een indeling van het hoger onderwijs in een undergraduate- en een graduate-opleiding.

1.2. Bolognaverklaring

Op 19 juni 1999 werd de Bolognaverklaring, "Joint declaration on the European higher education area of the European ministers of education – Bologna 1999", ondertekend door 31 landen, alle landen van de Europese Unie, maar ook landen uit Midden- en Oost-Europa. Deze verklaring herhaalt een aantal principes uit de Sorbonneverklaring, maar is op een aantal punten (bv. tijdsduur van de eerste cyclus) concreter.

De Bolognaverklaring kan worden samengevat in een zevental grote doelstellingen :

- komen tot een "grotere comptabiliteit (comptability) en vergelijkbaarheid (comparability) van de systemen van hoger onderwijs" ;
- aanvaarden van een systeem van herkenbare en vergelijkbare graden om de werkgelegenheid voor Europese burgers en het internationale concurrentievermogen van het Europese hoger onderwijs te verhogen ;
- aanvaarden van een systeem gebaseerd op twee cycli, undergraduate en graduate. De eerste cyclus moet ten minste drie jaar in beslag nemen en de graad toegekend na de eerste cyclus moet op de Europese arbeidsmarkt als een geschikte

kwalificatie erkend worden. Met andere woorden : de eerste cyclus moet een beroepsgericht doel hebben. De tweede cyclus leidt tot de graad van master en/of doctor ;

- invoeren van een systeem van credits – zoals het European Credit Transfer System (ECTS-systeem) – om de studentenmobiliteit te verhogen. Credits kunnen ook worden verworven in een niet-onderwijscontext ;
- bevorderen van de mobiliteit van studenten, docenten, onderzoekers en administratief personeel ;
- samenwerken wat kwaliteitszorg betreft, met het oog op de ontwikkeling van vergelijkbare criteria en methodologieën ;
- promoten van de Europese dimensie in het onderwijs, in het bijzonder met betrekking tot curriculumontwikkeling, geïntegreerde studieprogramma's en dergelijke meer.

Hoewel de Bolognaverklaring niet meer is dan een intentieverklaring, geen Europese richtlijn, is de impact ervan groot. De onderwijssystemen in de Europese landen zijn op dit ogenblik nationaal, regionaal ingebed en historisch, cultureel gekleurd. De Bolognaverklaring is gericht op harmonisering van deze systemen, en verder vooral op transparantie en vergelijkbaarheid.

Maar eigenlijk reikt de doelstelling van de Bolognaverklaring nog verder : "in het bijzonder moeten we ons richten op de doelstelling om de internationale concurrentiepositie van het Europese hoger-onderwijssysteem te vergroten". Vooral de concurrentie tegenover de Amerikaanse en Aziatische instellingen en de vrees dat deze instellingen zich meer en meer via filialen op het Europese continent vestigen en er hun normen kunnen opleggen, moet uit het voorgaande citaat worden afgelezen. Die vrees is niet denkbeeldig, want heel wat niet-Europese instellingen wachten het ogenblik af dat de Europese markt voor hen opengaat en zij zich met dezelfde commerciële drang als in andere continenten hier op de markt kunnen begeven.

Daarom moet de Bolognaverklaring aangegrepen worden om te komen tot een "ééngemaakte Europese hoger-onderwijsruimte" als verweer tegen een volledig vrijgemaakte wereldmarkt inzake onderwijs.

2. Geen uniformisering

2.1. De Bolognaverklaring spreekt wel van harmonisering, maar nergens van een uniformisering van het hoger onderwijs. Dit is belangrijk. Er bestaat trouwens geen "Europe-wide-model" (P. Scott "Unified and binary systems of higher education in Europe", 1996) voor het hoger onderwijs. De eenheid van het hoger onderwijs is echter wel belangrijk, in zijn vele gedifferentieerde vormen. Optimalisering van het hoger onderwijs moet dan ook vanuit deze gedachte worden bekeken.

In Vlaanderen wordt al jaren over optimalisering nagedacht en worden daarover rapporten gepresenteerd. Als er aan het hoger onderwijs wordt gesleuteld, dan moet dat aansluiten bij bewegingen in Europa.

2.2. Een vergelijkbare structuur

2.2.1. Eenheid in verscheidenheid

De discussie die zich na de Bolognaverklaring in Vlaanderen in de eerste plaats heeft ontsponnen, betrof de indeling in bachelor- en mastergraden. Dat is niet verwonderlijk. Naar aanleiding van het universiteitsdecreet van 1991 en het hogeschooldecreet van 1994 hebben heel wat opleidingen geprobeerd hun plaats in het hoger onderwijs te consolideren of te herlokalisieren. De twee-cycliopleidingen binnen de hogescholen (industriële ingenieur, vertaler-tolk, ...) kregen het label "van academisch niveau" mee, maar werden geen academisch onderwijs.

De discussie omtrent de Bolognaverklaring mag niet opnieuw in dergelijke discussies verzanden.

2.2.2. Het is daarom belangrijk dat :

- de terminologie bachelor-master geldt voor het hele hoger onderwijs ;
- de studieduur niet uitgedrukt wordt in studiejaar, maar in studiepunten ;
- de hervorming leidt tot een grondige revisie van het aanbod en de inhoud en zich niet beperkt tot een louter technisch-structurele benadering ;

- de indeling master-bachelor niet leidt tot een proliferatie van het aantal basisopleidingen ;
- het niet wenselijk is een onderscheid te maken tussen academic en professional bachelor, zoals door sommigen wordt gesuggereerd, aangezien de bachelorgraad naar de arbeidsmarkt moet toeleiden. De benaming "bachelor in..." , zonder niveau-aanduiding en enkel met verwijzing naar de opleiding, bevordert de eenheid van onderwijs en is, op voorwaarde van een accreditering, voor de arbeidswereld even duidelijk ;
- de opleidingen zo veel mogelijk afgestemd worden op de beroepsprofielen, via de opleidingsprofielen, zonder te vervallen in een economische benadering van het hoger onderwijs ;
- van bij de invoering van de bachelor- en mastergraad kwaliteitsstandaarden per opleiding (niet voor de graden van bachelor of master op zich) gehanteerd worden, anders dreigt de terminologie bachelor/master kwalitatief uitgehold te worden.

2.2.3. Als men in Europa streeft naar uniformisering van de studieduur, dan mag men niet uit het oog verliezen dat de structuur, de duur – de aanvangsleeftijd is trouwens erg verschillend – en de kwaliteit van het leerplichtonderwijs in Europa erg verschillend zijn. In ieder geval moet dat een overweging zijn als men beslist om in Europa een eenvormig model qua studieduur per cyclus in het hoger onderwijs te hanteren.

3. Flexibiliteit

De Bolognaverklaring bepleit flexibiliteit, mobiliteit en modularisering. Dat veronderstelt dat een student credits kan verwerven. Credits zouden ook kunnen worden verworven, zo staat in de Bologna-verklaring, "in niet-hogeronderwijscontext, met inbegrip van levenslange bijscholing".

Enkele opmerkingen :

- hiermee wordt het hoger onderwijs terecht geplaatst in een context van levenslang leren. Daarom moet in het Bolognadebat de hele sector van de permanente vorming, de postacademische vorming en de voortgezette opleidingen worden betrokken ;
- de invoering van een creditsysteem zoals bedoeld in de Bolognaverklaring is noodzakelijk

bij modularisering, maar vergt een soepeler wetgeving voor het hoger onderwijs dan diegene die vandaag in Vlaanderen van kracht is. Onze wetgeving is nog steeds hoofdzakelijk gebouwd op jaarsystemen. Ook al zijn nu al vrijstellingen, studieduurverkortingen en dergelijke mogelijk, toch blijven de opleidingen fundamenteel opgebouwd volgens het jaarklassensysteem. Het zal dan ook een hele ommezwaai in wetgeving, maar ook in mentaliteit, vergen om te komen tot een flexibeler hoger onderwijs. Een aanpassing van de bestaande wetgeving gebaseerd op het jaarklassensysteem is noodzakelijk. Toch moet erover worden gewaakt dat de studieduur voor basisopleiding niet onredelijk wordt verlengd ;

- flexibiliteit veronderstelt ook voldoende bruggen en overstapmogelijkheden tussen de diverse opleidingen. Dit geldt zowel voor studenten bij heroriëntering als blijkt dat een opleiding te zwaar is, als voor studenten die zich willen upgraden. Flexibele leertrajecten moeten het deze studenten mogelijk maken om de opgebouwde credits te valoriseren. Dat biedt ook interessante mogelijkheden voor werkstudenten of mensen die een tweede kans willen grijpen om een basisopleiding af te maken.

4. Decretaal kader en financiering

Zonder alle aspecten van de financiering te vermelden die gewijzigd zouden moeten worden bij de invoering van de bachelor- en mastertitel enerzijds, en het invoeren van flexibelere leertrajecten anderzijds, moet ervoor worden gepleit dat de basisopleidingen door de overheid gefinancierd blijven. Ook als het masterniveau zou betekenen dat een studieduurverlenging noodzakelijk is, moet de overheid het initiële leertraject bekostigen. De gevolgen voor het studiebeurzenstelsel moeten bovendien worden onderzocht, zodat bijvoorbeeld studenten die aan een bachelorgraad of mastergraad beginnen, na enkele jaren studieonderbreking maximaal worden ondersteund.

De ontwikkelingen op basis van de Bolognaverklaring (zoals de beroepsgerichtheid van de bachelorgraad) zullen er toe leiden dat instellingen voor hoger onderwijs zich vooral zullen moeten profileren op basis van de aard van de opleidingen die zij aanbieden (gebaseerd op kennisontwikkeling of op kennistoepassing). In elk geval zal er een sterkere eenheid en samenhang van het hoger onderwijs ontstaan. In België werd die intentie al opgenomen

in de wet van 7 juli 1970. Het nieuwe landschap van hogescholen en universiteiten dwingt de overheid er thans toe om deze eenheid in verscheidenheid decretaal te verankeren. De Vlaamse regelgeving evolueert al sterk in die richting. Toch ontbreekt het met name de hogescholen nog aan een aantal instrumenten om instellingen van volwaardig hoger onderwijs te worden met een eigen profiel naast de universiteiten (het personeel van de hogescholen valt tot op heden bijvoorbeeld nog steeds onder de CAO's afgesloten voor het kleuter- en het leerplichtonderwijs).

De bepaling in de Bolognaverklaring dat de eerste cyclus ten minste drie jaar in beslag neemt, heeft gevolgen voor de onvolledige kandidatuurinstellingen die op dit ogenblik in Vlaanderen bestaan. Aangezien een tweejarige opleiding in Europa geen referentiepunt meer zal zijn, zal hun bevoegdheid uitgebreid moeten worden tot drie jaar, als ze nog doelgericht willen blijven. Ook daarvoor zal voldoende financiering moeten worden uitgetrokken.

5. Accreditering

De invoering op Europese schaal van een bachelor- en mastersysteem doet de vraag rijzen naar de vergelijkbaarheid van het niveau van deze graden, en dus naar de vergelijkbaarheid van de kwaliteit van de opleidingen. In de Bolognaverklaring staat als een van de doelstellingen vermeld: "promotie van de Europese samenwerking in kwaliteitszorg met het oog op de ontwikkeling van vergelijkbare criteria en methodologieën".

Kwaliteitszorg wordt een Vlaamse aangelegenheid, maar evenzeer een Europese. Zeker als men flexibiliteit in het onderwijs invoert, werkt via modularisering en credits, en meer nog met een creditsysteem, waarbij niet enkel ondervindingen in aanmerking worden genomen, maar ook ervaring opgedaan buiten het onderwijs, dan zijn kwaliteitsreferentiepunten en kwaliteitscriteria een noodzaak. Accreditering is het sleutelwoord, ook al komt de term in de Bolognaverklaring niet voor.

Transparantie en herkenbaarheid vergen een systeem van accreditering. Het huidige ECTS-systeem is gericht op structurele aspecten, en niet op de kwaliteit van de opleidingsinhouden.

Naast het invoeren van de structuur bachelor/master is de wijze van accreditering en het bepalen van de kwaliteitsstandaarden een belangrijk knelpunt

in de huidige discussie omtrent de eenwording van een Europese hoger-onderwijsruimte.

In Vlaanderen kennen we het systeem van de visitaties. Visitaties zijn doorlichtingen van opleidingen in het hoger onderwijs met als doel aan de opleidingen verbeteringen aan te brengen. Visitaties werken niet als accreditering. De Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) en de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) werken thans in onderling overleg aan een gezamenlijke visie op basis van een werkdefinitie van accreditering als een "proces van formele erkenning van een opleiding (of instelling) door een extern en onafhankelijk organisme, op basis van een beoordeling van de kwaliteit ervan, en resulterend in een bepaalde beslissing die consequenties kan hebben voor de bevoegdheid om diploma's of graden uit te reiken, erkenning van diploma's of graden door derden, transfer van credits naar geaccrediteerde instellingen, bekostiging en/of andere externe effecten". Accreditering veronderstelt standaarden die moeten worden gehaald. Door de accreditering krijgen opleidingen/instellingen een "label" en worden ze als vertrouwenswaardig beschouwd.

Waarom accreditering? Het is, ten eerste, voor de student en de arbeidsmarkt een aanduiding dat de opleiding kwaliteitsvol is. Ten tweede verhoogt accreditering de transparantie en de vergelijkbaarheid van de graden en diploma's, wat uiteindelijk het doel is van de Bolognaverklaring. Voor de instellingen zelf is accreditering belangrijk omdat daardoor in hun relatie tot de overheid aangetoond wordt dat ze kwaliteit waarborgen, en dus erkenning verdienen. Het verleent de instelling/opleiding een legitimiteit. Maar ook in de onderlinge verhoudingen van de instellingen zal de accreditering meer en meer een belangrijke rol spelen, bijvoorbeeld inzake de uitwisseling van studenten en docenten, de samenwerking in onderzoek, de overdracht van credits en dergelijke.

Maar wie moet nu de accreditering verlenen? Er zijn diverse mogelijkheden. Een eerste mogelijkheid is dat de overheid zelf een nationaal agentschap instelt. In Nederland is men recent deze weg opgegaan. De instellingen kunnen ook zelf een "agency" oprichten, al of niet in afspraak met de overheid, of beroepsverenigingen. Verder kan de accreditering gebeuren via een netwerk van instellingen die elkaars opleidingen accrediteren. Nog anderen bepleiten een accreditering waarbij de instellingen zelf kiezen bij wie ze geaccrediteerd willen worden, waarop een meta-accreditering van de accrediterende instanties volgt.

Accreditering wordt in de implementatie van de Bolognaverklaring een cruciaal begrip. Accreditering is een middel om de kwaliteit te garanderen, kwaliteitsstandaarden op te stellen en bij te stellen als het nodig is, en een grotere transparantie in de kwaliteit van het hoger onderwijs aan te brengen.

Door de toenemende internationaliseringstendens in het hoger onderwijs en de doelstellingen van de Bolognaverklaring is een accreditering door de nationale overheid alleen niet wenselijk. De Vlaamse schaal is te klein om een degelijke en internationaal aanvaarde accreditering mogelijk te maken. Accreditering moet dus gebeuren op Europees niveau.

De instellingen zelf zouden een aantal standaarden kunnen uitwerken en aanvaarden. Dat betekent niet dat de overheid volledig uit het accrediteringsproces gesloten wordt. De overheid kan de standaarden controleren en het accrediteringsproces bewaken. Daarom moet er ook een loskoppeling komen tussen subsidiëring en erkenning.

Wellicht kan de accreditering het best gebeuren per opleiding en niet per instelling, net zoals de visites nu gebeuren per opleiding en niet een hele instelling betreffen.

De accrediteringsprocedure en de gehanteerde standaarden moeten duidelijk zijn voor de studenten en de arbeidsmarkt. Wie als student aan een instelling studeert, moet weten welk label de opleiding internationaal heeft. Duidelijke, eerlijke informatie vanuit de instelling hieromtrent is noodzakelijk.

6. Samenwerking universiteiten en hogescholen

De implementatie van de Bolognaverklaring is geen zaak van individuele hogescholen en universiteiten. Er zal coördinatie nodig zijn, meer effectieve samenwerking tussen hogescholen en universiteiten.

Ook los van de Bolognadiscussie zou die noodzaak zich meer en meer doen gevoelen. De globaliseringstendens zou de instellingen hoger onderwijs er immers toe hebben aangezet om meer samen te werken, zowel binnen als buiten de landsgrenzen. Bologna versnelt dit proces.

Door de decreten hoger onderwijs van 1991 en 1994 zijn samenwerkingsverbanden tussen universiteiten en hogescholen mogelijk. Ondertussen is overduidelijk geworden dat in een internationale context overleg tussen instellingen niet meer voldoende is, maar effectieve samenwerking een noodzaak. Het gevaar bestaat immers dat anders braakliggende deeltjes van het onderwijsveld ingepalmd worden door privé-organisaties die zeer specifiek en gecommmercialiseerd aan bepaalde onderwijsbehoeften tegemoetkomen.

Samenwerking tussen universiteiten en hogescholen biedt grote voordelen, zoals :

- een ruim en gedifferentieerd onderwijsaanbod in echte kenniscentra, waarbij door het maken van bruggen de studenten een brede keuze aan opleidingen hebben en vlotte overgangen kunnen maken van de ene naar de andere opleiding ;
- materiële voordelen qua infrastructuur en voorzieningen ;
- voordelen voor de student : het uitwerken van een koepelstructuur biedt de student meer mogelijkheden inzake heroriëntering, studiekeuzebegeleiding, enzoverder ;
- voordelen inzake het sneller doorspelen van onderzoeksinformatie tussen instellingen ;
- gezamenlijke realisatie op het vlak van onderwijsvernieuwing en dergelijke, met een perspectief op continuïteit en het elimineren van ondoelmatigheden.

Hoe de samenwerking er concreet moet uitzien (samenwerkingsovereenkomst, associatie, confederatie), wie met elkaar samenwerken en welke de aard van de samenwerking is (uitwisseling van docenten, samenwerking bij allerlei projecten, via de voortgezette opleidingen, via onderzoeksprojecten) moeten de instellingen zelf bepalen. Het is niet de overheid die dit decretaal moet vastleggen. De overheid moet het ontstaan van dergelijke netwerken wel aanmoedigen en stimuleren waar dat kan.

Het uiteindelijke doel is een kwalitatief netwerk uit te bouwen. De verhoging van de kwaliteit door complementaire samenwerking moet vooropstaan. Geografische begrenzingen mogen hierin geen rol spelen.

7. Democratisering doorzetten en versterken

De invulling van de Bolognaverklaring mag er niet toe leiden dat de verworven graad van democratisering van ons hogeronderwijsbestel wordt aange-tast. Decennia lang is er door beleidsverantwoor-delijken, gesteund door een breed politiek en maatschappelijk draagvlak, geijverd voor de demo-cratisering van ons hoger onderwijs. Ook al worden op dit ogenblik bij de resultaten van dit beleid van-uit wetenschappelijke hoek vragen gesteld, en wordt de democratisering van het hoger onderwijs eerder verklaard vanuit de massificatie die zich heeft voorgedaan, toch mag een herstructurering van het hoger onderwijs de verworvenheden niet aantasten. Meer nog, de democratisering moet wor-den versterkt.

Modularisering, flexibilisering, invoering van een creditsysteem, validering van vooropleidingen en werkervaringen, kunnen ertoe leiden dat heel wat studenten in hun eigen tempo een bepaalde graad behalen. Dit kan de democratisering ten goede komen. De Bolognaverklaring geeft hiertoe een krachtige impuls.

Toch twee opmerkingen :

- de invoering van de graden bachelor en master mag niet leiden tot een watervalstelsel binnen het hoger onderwijs ;
- de nieuwe positie (en opwaardering) van de één-cyclusopleidingen na de invoering van het hogeschooldecreet van 1994, gecombineerd met de invoering van de bachelorgraad en mogelijke accreditering, zou er weleens toe kunnen leiden dat een groep studenten tussen wal en schip, tussen het secundair en hoger onderwijs, valt. Streven naar één hoger-onderwijsruimte mag niet tot gevolg hebben dat deze groep jongeren na het secundair onderwijs geen aanvullende studies meer kan beginnen. In Vlaanderen is er op dit ogenblik voor deze jongeren nagenoeg geen uitweg.

Daarom moet ervoor gepleit worden om voor deze studenten een aantal sub-degree-opleidingen te creëren, net zoals in het Verenigd Koninkrijk further education – een voortgezet postsecundair onder-wijs – bestaat. Er moet creatief worden nage-dacht over (gedifferentieerde) leertrajecten voor deze jongeren.

8. Dringend standpunt van de overheid

Aangezien de Bolognaverklaring vermeldt dat de doelstellingen gerealiseerd moeten zijn "binnen het eerste decennium van het derde millennium" mag niet worden getalmd. In de ons omringende landen zijn reeds belangrijke stappen gezet. Vlaan-deren kan het zich niet permitteren aan de kant te blijven staan. Vooral in het licht van de vervolgcon-ferentie in Praag op 18 en 19 mei 2001 moet de be-sluitvorming op gang komen in nauw overleg met de instellingen die via de VLIR en de VLHORA bij het hele Bolognaproces betrokken zijn.

Luc MARTENS

Gilbert VANLEENHOVE

Jos DE MEYER

Veerle HEEREN

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

– gelet op de resultaten van de hoorzitting met de VLIR en de VHLORA op woensdag 7 maart 2001 ;

– overwegende dat :

1° de Sorbonne- en Bolognaverklaring van groot belang zijn voor de toekomst van het hoger onderwijs, zowel op Vlaams als op Europees niveau ;

2° op 18 en 19 mei 2001 in Praag een belangrijke conferentie plaatsvindt als vervolg op de Sorbonne- en Bolognaconferentie, en een officieel Vlaams overheidsstandpunt dus noodzakelijk is ;

– vraagt de Vlaamse regering :

1° geen uniformisering van het hoger onderwijs na te streven, maar wel harmonisering. Daarom is het belangrijk dat :

a) de terminologie bachelor-master geldt voor het hele hoger onderwijs ;

b) de studieduur niet uitgedrukt wordt in studie jaren, maar in studiepunten ;

c) de hervorming leidt tot een grondig herbekijken van het aanbod en de inhoud en zich niet beperkt tot een louter technisch-structurele benadering ;

d) de indeling master-bachelor niet leidt tot een proliferatie van het aantal basisopleidingen ;

e) het niet wenselijk is dat een onderscheid wordt gemaakt tussen academic en professional bachelor, aangezien de bachelorgraad naar de arbeidsmarkt moet toeleiden. De benaming bachelor, met verwijzing naar de opleiding, bevordert de eenheid van onderwijs en is, op voorwaarde van een accreditering voor de arbeidswereld, even duidelijk ;

f) de opleidingen zo veel mogelijk afgestemd worden op de beroepsprofielen, via de

opleidingsprofielen, zonder te vervallen in een economische benadering van het hoger onderwijs ;

g) van bij de invoering van de bachelor- en mastergraad kwaliteitsstandaarden per opleiding (niet voor de graden van bachelor of master op zich) gehanteerd worden ;

2° flexibiliteit, mobiliteit en modularisering in het hoger-onderwijssysteem in te voeren. Daarom is het noodzakelijk dat :

a) studenten credits kunnen verwerven, ook in "niet-hogeronderwijscontext" ;

b) het hoger onderwijs wordt geplaatst in de context van levenslang leren, waardoor de hele sector van permanente vorming, postacademische vorming, voortgezette opleidingen, in het debat moet worden betrokken ;

c) voldoende bruggen en overstapmogelijkheden tussen de opleidingen worden ingebouwd ;

3° een financieringssysteem uit te bouwen, waarbij :

a) basisopleidingen door de overheid gefinancierd blijven ;

b) wordt onderzocht in welke mate het studiebeurzenstelsel moet worden aangepast ;

4° een decretaal kader uit te bouwen, waarbij :

a) de regelgeving voor hogescholen en universiteiten zo uniform mogelijk wordt ;

b) de noodzakelijke wetgevende initiatieven worden genomen om flexibiliteit mogelijk te maken ;

5° een systeem van accreditering uit te bouwen, waarbij de kwaliteitsstandaarden, uitgewerkt en aanvaard door de onderwijsinstellingen, gecontroleerd worden en het accrediteringsproces in internationale context bewaakt wordt ;

6° de samenwerking tussen de instellingen – hogescholen en universiteiten – tot stand te brengen ;

7° de democratisering te bewaken, door :

- a) ervoor te waken dat de implementatie van de Bolognaverklaring geen afbreuk doet aan de verworven democratiseringsgraad, maar die integendeel versterkt ;
- b) voldoende leertrajecten na het secundair onderwijs uit te bouwen voor die jongeren die geen hoger onderwijs kunnen aanvatten ;

8° in het licht van de Praagconferentie dringend een overheidsstandpunt in te nemen, in nauw overleg met de instellingen die via de VLIR en de VHLORA bij het Bolognaproces betrokken zijn.

Luc MARTENS

Gilbert VANLEENHOVE

Jos DE MEYER

Veerle HEEREN
